

Till Konstitutionsutskottet

Begäran om granskning av statsminister Ulf Kristerssons ansvar och skyldigheter gällande regeringskansliets säkerhetsrutiner samt den nationella säkerhetsrådgivaren Henrik Landerholm och hans kansli.

Anställningen av den nationella säkerhetsrådgivaren Henrik Landerholm den 10 november 2022 har sedan start kantats av händelser som vållat uppmärksamhet. Landerholm är barndomsvän till statsministern och tjänsten som nationell säkerhetsrådgivare utannonserades aldrig, trots att den är att betrakta som en opolitisk tjänst. Oaktat Landerholms meriter är det ett förfarande som inte hör till vanligheterna och är något som lett till att statsministern tidigare anmälts och kallats till konstitutionsutskottet (betänkande 2022/23:KU20).

Det har nu framkommit uppgifter om olika incidenter som gör att det går att ifrågasätta Landerholms lämplighet på posten. I rollen som nationell säkerhetsrådgivare ingår att hantera mycket känsliga uppgifter som rör rikets säkerhet, bl.a. annat från underrättelsetjänster. Landerholm har upprepade gånger uppvisat ett tveksamt omdöme. Enligt uppgifter i media glömde han bl.a. i mitten av mars 2023 fyra sekretessbelagda handlingar i ett skåp på Gällöfsta kursgård. Initialt angavs att det var en medarbetare som hittade och hämtade de kvarglömda handlingarna, men det har sedan visat sig att handlingarna hittades av personal på kursgården. En av handlingarna ska dessutom ha varit säkerhetsklassad och bör enligt experter därmed ansetts röjd i samband med att personalen på Gällöfsta hittade den. Detta torde även vara en fråga för de rättsvårdande myndigheterna. Landerholm har dessutom glömt sin mobiltelefon på Ungerns ambassad i slutet av 2022, liksom en anteckningsbok på Sveriges Radio i januari 2023, (DN 12/1-25). Landerholm har också enligt uppgifter handplockat en person till sitt kansli, utan att denne säkerhetsprövades för tjänsten. Regeringskansliet anser dock att de har följt regelverket, någonting som ifrågasätts av utomstående experter, (SVT 5/12-24).

Som det säkerhetspolitiska läget ser ut är det av stor vikt att det finns grundläggande säkerhetsrutiner på plats och att de följs inom statsapparatus centrala funktioner. Att i ett sådant läge agera på detta sätt genom att exempelvis inte hantera viktiga dokument på ett adekvat sätt eller att undanta personal från säkerhetsprövning utgör uppenbara säkerhetsrisker. Detta agerande kan få förödande konsekvenser för landets säkerhet.

Det är ytterst statsministern som är ansvarig för regeringskansliets verksamhet. Trots upprepade allvarliga misstag hyser statsministern fullt förtroende för Landerholm (SVT 12/1-25) och trots oklarheter kring en utebliven säkerhetsprövning har statsministern inte vidtagit några åtgärder för att säkerställa att regeringskansliets rutiner följs och är korrekta. Båda delarna är allvarliga. Det är tydligt att inget av det som hittills blivit känt har hanterats på ett sätt som säkerställer att tillräckliga säkerhetshänsyn har tagits. Det är även bekymmersamt att det kan uppstå tvivel om huruvida Landerholm behandlas annorlunda eftersom han är vän med statsministern.

Jag menar att statsministern genom att underlåta att agera har brustit i sitt ansvar och i sina skyldigheter. Konstitutionsutskottet bör därför utreda om statsministern genom att inte vidta åtgärder med anledning av de framkomna uppgifterna inte har tillsett att regeringskansliets säkerhetsrutiner är tillräckliga.

Stockholm den 2025-01-14

Håkan Svenneling (V)